

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

จังหวัดจันทบุรี ถูกจัดให้เป็นเมืองต้องห้ามพลาดในการท่องเที่ยวในปี 2557 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงทำให้มีนักท่องเที่ยวหลังไหลเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ ของจังหวัดเป็นจำนวนมาก โดยจากข้อมูลของสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดจันทบุรี (2559) พบว่าในปี 2555 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดจำนวน 1,559,370 คน แต่ในปี 2558 พบว่ามีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวสูงถึง 2,482,453 คน ดังนั้นจึงได้เกิดมีการพัฒนาพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่ขึ้นมาหลายพื้นที่ โดยพื้นที่เกาะนมสาว (ภาพที่ 1) ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ ก็จัดว่าเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ของจังหวัดจันทบุรี เนื่องจากมีธรรมชาติที่สวยงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแนวปะการัง และระบบนิเวศตามแนวชายหาด อย่างไรก็ตามพบว่ายังไม่มีแนวทางในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาพื้นที่เกาะนมสาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างชัดเจน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้มีการสำรวจและวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรชีวภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี รวมไปถึงการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนท้องถิ่น เช่น พื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืช 50 ไร่ของมหาวิทยาลัย พื้นที่อ่าวคังกระเบนและพื้นที่หมู่เกาะแสมสาร สำหรับในพื้นที่เกาะนมสาวนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลบางกะไชย ร่วมกับจังหวัดจันทบุรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และธนาคารอาคารสงเคราะห์ ได้จัดให้มีการฟื้นฟูระบบนิเวศปะการัง บริเวณเกาะนมสาวโดยการปลูกปะการัง และการวางทุ่น ตลอดจนทำการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักศึกษา ชุมชน และนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในวิถีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจากการลงพื้นที่ในเบื้องต้นพบว่าเกาะนมสาวมีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างมาก เนื่องจากพบความหลากหลายทางชีวภาพในระดับชนิดค่อนข้างสูง รวมไปถึงความหลากหลายของระบบนิเวศด้วย อย่างไรก็ตามยังไม่มีข้อมูลหรือรายงานวิจัยการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่นี้แต่อย่างใด ดังนั้นกลุ่มผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นว่าถ้าได้มีการศึกษาวิจัยในการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลทรัพยากรชีวภาพที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาไปในการสร้างแหล่งเรียนรู้ และสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ตลอดจนการเก็บรวบรวมเป็นฐานข้อมูลเพื่อเฝ้าระวังการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพเปรียบเทียบกับก่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยทุกภาคส่วนและจะทำให้เกิด

แนวทางหรือมาตรการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณเกาะนมสาวอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งประเด็นวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล คือ ประเทศไทย 4.0 ซึ่งใช้แนวทางในการสานพลังประชารัฐกลุ่มที่ 3 คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นตัวขับเคลื่อนในการที่จะนำประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (บวร เทศารินทร์, 22 พฤศจิกายน 2559)

ภาพที่ 1.1 เกาะนมสาว จังหวัดจันทบุรี
ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 14 ธันวาคม 2561

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 สสำรวจทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ในบริเวณเกาะนมสาว จังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 1.2.2 เพื่อสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1.3 ประโยชน์ของการวิจัย

- 1.3.1. ด้านวิชาการทราบสถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพของกลุ่มสิ่งมีชีวิต ได้แก่ ปะการัง สัตว์ทะเลกลุ่มครัสเตเชียน มอลลัสก์ ปลาทะเล และนก บริเวณเกาะนมสาว จังหวัดจันทบุรี
- 1.3.2 ด้านสังคมและชุมชน ทราบและตระหนักถึงประโยชน์ของการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ผ่านโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างระมัดระวัง
- 1.3.3 ด้านนโยบาย นำไปสู่ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนฐานรากของความหลากหลายทางชีวภาพ มาตรการเฝ้าระวังการลดความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และนำไปสู่นโยบายการสร้างพื้นที่ป้องกัน (Protected zone) เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ของจังหวัดจันทบุรี

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

สำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของเกาะนมสาว จังหวัดจันทบุรี เป็นระยะเวลา 1 ปี โดยการเก็บข้อมูลความหลากหลายชนิดของสัตว์กลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ ปะการัง ครัสเตเชียน มอลลัสก์ ปลา และนก ในระบบนิเวศต่าง ๆ ได้แก่ ระบบนิเวศปะการัง ระบบนิเวศหาดหิน ระบบนิเวศหาดทราย ระบบนิเวศน้ำลึก และระบบนิเวศป่าไม้ และข้อมูลนักท่องเที่ยวและชุมชน จำนวน 4 ครั้ง ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2560 - กุมภาพันธ์ 2561

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ มาจากคำ 2 คำ คือ biological หมายถึง ชีวภาพ และ diversity หมายถึง ความหลากหลาย แบ่งได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ความหลากหลายทางพันธุกรรม ความหลากหลายทางชนิดพันธุ์ และความหลากหลายทางระบบนิเวศ

1.5.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพ่มุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี